

Latvijas Pašvaldību savienības redzējums par ATR

Māris Pūķis, dr.oec.

Jelgavā, 2019.gada 5.aprīlī

Forums par Uzņēmējdarbības vidi reģionos

Diagnoze Latvijas ekonomikai - vienpusība

Mums nav dominējošu vienpusīgu resursu, kas varētu ilgtspējīgi nodrošināt attīstību, visi valsts, vai reģiona, vai pašvaldības, vai novada pilsētas un novada pagasta iedzīvotāji nevar orientēties uz vienpusīgu ekonomiku: nevar efektīvi laukos nodarboties tikai ar lauksaimniecību vai pilsētā – tikai ar rūpniecību.

Ekonomikas dažādošanu nevarēs sasniegt ar robežu grozīšanu un administrācijas centralizāciju

Daudz lielāka ietekme būtu:

- Vīzu režīma vienkāršošanai ar Pleskavas apgabalu
- Plakanu nodokļu ieviešanai, atsakoties no nodokļu atvieglojumiem un samazinot likmes
- Ātrgaitas autoceļu būvēšanai un to pieejamības nodrošināšanai
- Efektīvu mazu skolu modeļa izstrādāšanai un ieviešanai (pedagogu motivācija, pieprasījuma-piedāvājuma respektēšana, skolēnu iesaistīšana, e-mācību īstenošanai)

Ja vēlamies līdzsvarot uzņēmējdarbību reģionos

Tikai tieši vēlētas reģionu pašvaldības būs
atbildīgas vēlētājiem, lai reģionos īstenotos
efektīva ekonomikas dažādošana

Vietējā mērogā efektīvāka par piespiedu
apvienošanu ir vietējo pašvaldību
konkurence, valsts loma ir līdzsvarot iespējas

Mīti, kurus izmanto ATR:

1. Mazā pašvaldībā esot lielākas administratīvās izmaksas
Teritorijā ar mazu iedzīvotāju blīvumu ģenerālisti ir efektīvāki, nekā speciālisti
Tieši tāpēc valsts deleģē pašvaldībām veikt pakalpojumus valsts vārdā
klasifikācija atbilstoši funkcionālajām kategorijām mākslīgi pārnes izdevumus no nozarēm uz Vispārējo vadību (ģenerālistu darbības iekļauj administratīvajos pakalpojumos)

Mīti, kurus izmanto ATR:

1. Pašvaldības Latvijā esot pārāk mazas

Pēc vidējā iedzīvotāju skata Latvijas pašvaldības ir vidējas gan ES, gan OECD mērogā (mazākas vietējās pašvaldības ir Čehijā, Slovākijā, Francijā, Ungārijā, Austrijā, Igaunijā, Polijā, Spaņijā, Vācijā, Itālijā u.c. valstīs)

Pēc vidējās teritorijas Latvijas pašvaldības ir vēl daudz augstāk, ņemot vērā zemo iedzīvotāju blīvumu

Mīti, kurus izmanto ATR:

2. Pašvaldības Latvijā esot pārfinansētas

Latvijas pašvaldību ienākumus jāsalīdzina ar subnacionālo pašvaldību ienākumiem, jo 2009.gada reformā reģionālo pašvaldību funkcijas un finanses tika nodotas vietējām pašvaldībām

ES pēc ienākumiem pret publiskā kopbudžeta ienākumiem Latvijas pašvaldības ir 9 vietā,

OECD pēc ienākumiem pret publiskā kopbudžeta ienākumiem Latvijas pašvaldības ir 40 vietā

Mīti, kurus izmanto ATR:

3. Mazā pašvaldībā esot lielākas administratīvās izmaksas
Teritorijā ar mazu iedzīvotāju blīvumu ģenerālisti ir efektīvāki, nekā speciālisti
Tieši tāpēc valsts deleģē pašvaldībām veikt pakalpojumus valsts vārdā
klasifikācija atbilstoši funkcionālajām kategorijām mākslīgi pārnes izdevumus no nozarēm uz Vispārējo vadību (ģenerālistu darbības iekļauj administratīvajos pakalpojumos)

Mīti, kurus izmanto ATR:

4. Mazā pašvaldība nepratīšot īstenot projektus

Latvija lauku attīstību īsteno kā lauksaimniecības
attīstību + vides aizsardzību

ES struktūrfondi ir orientēti uz pilsētvidi un uz nozarēm

MK noteikumi ierobežo daudzu programmu
pieejamību mazajām pašvaldībām

Efektīvi un aktīvi darbinieki ir sastopami gan mazās,
gan lielās pašvaldībās

Mīti, kurus izmanto ATR:

5. Likvidējot iestādi, klients došoties uz jauno novada centru

Skolu izvēlas vecāki, MK noteikumi ierobežo pašvaldības skolu iespējas konkurēt, motivējot skolotājus

Nepietiek izremontēt jauno skolu un aizvērt veco:

- Jāmotivē skolotājus atslēgas priekšmetos, lai būtu pamats salīdzinošām izvēlētās skolas priekšrocībām
- Jāorganizē mārketinga kampaņu, lai vecāki izvēlētos novada skolu

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas Latvija 2030 telpiskā perspektīva

- Teritorijas ar atšķirīgu sociāli ekonomisko perspektīvu:
  - Attīstības centri (NAP2020, potenciāli – tiek ievēroti ATR nākamajā kārtā)
  - Pierobeža, lauksaimniecības un mežsaimniecības teritorijas, dabas aizsardzības un kultūrvides teritorijas, piejūras teritorijas, teritorijas ap maģistrālajiem autoceļiem u.c. – tiek ignorētas)

Novadu izveidošanas kritēriji

Izvēle:

Lai veicinātu **centralizāciju** – kritērijiem jābūt vienveidīgiem

Lai veicinātu **attīstību** (visām Latvijas telpiskās perspektīvas sastāvdaļām) – kritērijiem jābūt atšķirīgiem, atkarībā no teritorijā dominējošā sociāli ekonomiskā modeļa

Paldies par uzmanību!